

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3113/2017. (V. 22.) AB végzés	bírói kezdeményezés visszautasításáról	686
3114/2017. (V. 22.) AB végzés	bírói kezdeményezés visszautasításáról	690
3115/2017. (V. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	693
3116/2017. (V. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	697
3117/2017. (V. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	700
3118/2017. (V. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	705

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3113/2017. (V. 22.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a fiatalkorúak dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről szóló 2012. évi CXXXIV. törvény 2. §-a, valamint a 24. § (7) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és az ügyben történő alkalmazása tilalmának kimondására irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Fővárosi Törvényszék bírója az előtte folyamatban lévő 28.P.21.331/2016. számú ügyben a per tárgyalásának felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) és 32. § (2) bekezdései alapján – kezdeményezte a fiatalkorúak dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről szóló 2012. évi CXXXIV. törvény (továbbiakban: Fdtv.) 2. §-a és 24. § (7) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint a folyamatban lévő ügyben a kifogásolt jogszabályi rendelkezések alkalmazási tilalmának kimondását.
- [2] 2. Az ügy előzménye szerint a felperesek az Fdtv. hatálybalépése előtt dohány-kiskereskedelmi tevékenységet folytattak, az Fdtv. hatálybalépést követően sikertelen pályázatot nyújtottak be, így a dohány-kiskereskedelmi tevékenységüket 2013. július 14-ével befejezték. A felperesek a Magyar Állam alperes ellen terjesztettek elő a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 339. §-ára alapozott keresetet. A kereseti kérelmük lényege szerint a perben érvényesített kár abból származott, hogy az alperes – megsértve az állam jogalkotási tevékenységére vonatkozó alapjogi, illetve nemzetközi jogi kötelezettségeit – nem biztosított semmiféle kompenzációt a piac átalakítása következtében a piacról kiszorulóknak. A jogalkotással okozott kárért való felelősség körében a felperesek hivatkoztak az 1/2014. számú polgári elvi döntésre, és azzal érveltek, hogy a jogalkotó magatartása, ezen belül kárfelelőssége fennáll úgy a hibátlan, mint az alkotmányellenes vagy a nemzetközi szerződést sértő jogalkotásért. A felperesek utaltak továbbá az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) *Vékony kontra Magyarország* ügyben 2015. január 13-án megszületett 65681/13. számú ítéletére. Az EJEB hivatkozott döntésében megállapította, hogy a vállalkozási tevékenység végzésére vonatkozó engedély jogorvoslati lehetőség és kompenzáció nélküli, rövid időn belüli megvonása a tulajdonjog békés gyakorlásába való egyezményesértő beavatkozásnak minősült.
- [3] 3. A bíró az Fdtv. 2. §-a és 24. § (7) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kezdeményezte. Álláspontja szerint a 3194/2014. (VII. 15.) AB határozat (továbbiakban: Abh.) meghozatala óta alapvetően megváltoztak a körülmények, így az Abtv. 24. § (3) bekezdésére tekintettel lehetséges és indokolt a rendelkezések ismételt alkotmányossági vizsgálata. Érvelése szerint a körülmények változása két szempontból is fennáll. Egyrészt a koncessziós pályázatok lezárultak, így elenyészett az Abh.-ban hivatkozott pályázati részvétel és a koncesszió megszerzésének elvi lehetősége, a koncessziót nem nyert pályázók tényleges tulajdoni

hátrányt szenvedtek el. Másrészt a körülmények változása körében kell értékelni, hogy az EJEB a *Vékony kontra Magyarország* ügyben azt állapította meg, hogy a magyar törvényi szabályozás sérti az Emberi Jogok Európai Egyezménye Első Kiegészítő Jegyzőkönyvének 1. cikkében meghatározott tulajdon védelmére vonatkozó rendelkezéseket. Az eljáró bíró álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezések az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdése szerinti vállalkozás szabadságának alkotmányos alapelvét, a XII. cikk (1) bekezdésébe foglalt vállalkozáshoz való jogot, a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogot, valamint az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: Egyezmény) Első kiegészítő Jegyzőkönyve 1. cikkét sértik. Az indítványozó bíró kifejtette azon álláspontját, miszerint a vállalkozás szabadságának az Alaptörvény M) cikkében foglalt alkotmányos elve és az Alaptörvény XII. cikke együtt jelenti a vállalkozáshoz való jog tényleges tartalmát, mely így magában foglalja nem csak a vállalkozóvá válás jogát, de a választott értékteremtő munka és vállalkozás szabad, békés gyakorlását is, amelybe az állam csak kivételesen, meghatározott esetekben és módon avatkozhat be. Amennyiben az állam a rendes üzleti kockázat kereteit meghaladóan lép fel, úgy azt csak a teljes és feltétlen kártalanítás ellenében teheti meg. A bíró hangsúlyozta azt is, hogy a kereskedelmi tevékenységekkel szemben támasztott adminisztratív követelmények és feltételrendszer változtatása a jogalkotó szabad mérlegelési körébe tartozik, azonban arra kiszámítható keretek között, objektív módon meghatározott feltételek szerint, megfelelő felkészülési idővel, és jogorvoslat jogának biztosításával kell sort keríteni. Ezen kritériumok nélkül a módosítások önkényesek és tulajdonelvonást eredményeznek az érintett személyi kör számára.

- [4] 4. Az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a bírói kezdeményezés érdemi elbírálásra alkalmas-e. Az Abtv. 25. § (1) bekezdése értelmében „[h]a a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli [...] – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál kezdeményezi a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását”. Az Alkotmánybíróság több alkalommal értelmezte az Abtv. Alaptörvényben védett, a bíró számára eljárás-kezdeményezési jogkört garantáló hivatkozott anyagi jogi szabályát. Következetes gyakorlata értelmében a jogintézmény lényege – és az absztrakt utólagos normakontroll eljárásokhoz képest sajátossága –, hogy a bíró a per eldöntésekor az Alaptörvénynek megfelelő, azaz alkotmányos törvénynek alávetetten hozza meg döntését. Következésképpen „minden olyan anyagi jogi rendelkezés bírói kezdeményezés tárgya lehet, melytől a bíróság előtt fekvő egyedi ügy érdemi eldöntése függ, de olyan eljárási jogi normák is megtámadhatók, melyek ugyan nem közvetlenül az ügyet befejező bírósági döntés alapját képezik, de alkalmazásra kerülve a felek eljárási helyzetét lényegesen befolyásolják” {3193/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [9]}. A támadott jogszabálynak, jogszabályi rendelkezésnek közvetlenül döntésmegalapozónak kell lennie, amely jellegnek a kezdeményezés indokolásából egyértelműen ki kell derülnie. A jogintézmény lényege ugyanis éppen konkrétságában rejlik, jelesül abban, hogy a bíró által feltett kérdést konkrét jogvita és nem általánosságban a jogrendben fellelhető alkotmányos diszharmonia generálja. Hasonló megállapításra jutott a testület összefoglaló jellegű 3058/2015. (III. 31.) AB végzésében, valamint több, a tárgykörhöz kapcsolódó döntésében is {3112/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [8], 33/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [9], 3192/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [15], 3153/2013. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [10]}.
- [5] A bíró jelen indítványában az Fdtv. 2. §-át, valamint a 24. § (7) bekezdését jelölte meg. A 2. § (1) bekezdése az új dohánykereskedelmi rendszer alapját határozta meg, miszerint a dohánytermék-kiskereskedelem állami monopólium, melynek gyakorlását az állam koncessziós szerződéssel engedi át. A 2. § (2) bekezdése szerint az államot megillető kizárólagos dohány kiskereskedelmi jog gyakorlását az állam koncessziós szerződéssel átengedi, akkor a dohánytermék kiskereskedelme kizárólag a koncessziós szerződés rendelkezései által biztosított jogosultság (dohánytermék-kiskereskedelmi jogosultság) és dohánytermék-kiskereskedelmi engedély alapján gyakorolható. A 2. § (3) bekezdése szerint a dohánytermék-kiskereskedelmi jogosultság jogosultja csak az e törvényben meghatározott személytől vásárolhat. A rendelkezés a dohánykiskereskedelem-ellátási monopólium alapjait is lefekteti, mely a bíró előtt folyamatban lévő ügygel egyértelműen nem hozható összefüggésbe. A 2. § – a törvény egészétől eltérően – a 24. § (2) bekezdésének speciális szabálya alapján nem a kihirdetést követő napon, hanem 2013. július 1-jén lépett hatályba.
- [6] A 24. § (7) bekezdése szerint azok a kiskereskedők, akik dohánytermékek értékesítésére jogosultak voltak, a 2. § hatálybalépését, azaz 2013. július 1-jét követően dohányterméket a dohánytermék-nagykereskedőktől már nem vásárolhattak, és a meglévő dohánytermék-készletük értékesítését legfeljebb a 2. § hatálybalépését követő 15 napig folytathatták. Ezen szabály tehát a 2. §-t egészítette ki az átmeneti időszakra vonatkozó sza-

bállal. Az Fdtv. hivatkozott rendelkezése továbbá rögzítette azt is, hogy a dohánytermék-nagykereskedő köteles az általa értékesített, a kiskereskedőknél megmaradt – sértetlen csomagolású – dohánytermékeket a kiskereskedő kérelmére 30 napon belül azon az áron visszavásárolni, amelyen a dohánytermék a kiskereskedő részére értékesítésre került. Ezzel a jogszabály a korábbi kiskereskedőknél felhalmozott árukészletek, és a beszerzésébe befektetett pénzeszegek sorsáról is rendelkezett.

- [7] Az indítvány alapjául szolgáló per a Ptk. 339. §-ára alapozott kártérítési igény.
- [8] A bírói kezdeményezés azt a logikát tükrözi, hogy az Fdtv. alaptörvény-ellenessége okozati összefüggést teremt a jogellenes jogalkotói magatartás és a felperesek esetleges kára között. Az alkotmánybírósági konkrét normakontroll eljárás ennek a koncepciónak az eszközeként szolgál. Az Alkotmánybíróságnak tehát elsődlegesen abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a jelen esetben a perben valóban az Fdtv. jelenti-e az elbírálás közvetlen jogszabályi alapját?
- [9] Mivel a perben nem az a kérdés, hogy az alaptörvény-ellenes jogszabály – adott esetben az Fdtv. 2. §-a és a 24. § (7) bekezdése – megalapozza-e az állam kártérítési felelősségét, hanem az, hogy van-e az államnak a jogalkotással kapcsolatosan kártérítési felelőssége a Ptk. 339. §-a alapján, ezért az Fdtv. kezdeményezésben megjelölt rendelkezéseinek döntést megalapozó anyagi jogi jellege nem igazolható, ilyen összefüggést a kezdeményezés indokolása sem tárt fel. A bíró – indokolásban megjelent érvelése szerint – az elé tárt jogvitát a Ptk. és nem az Fdtv. rendelkezései alapján fogja eldönteni. Annak ellenére, hogy a bíró indítványában az Fdtv. rendelkezéseinek alaptörvény-ellenességére, a vállalkozáshoz való jog alkotmányos tartalmának újraértelmezésére helyezte a hangsúlyt, azt kellett megállapítani, hogy perében az érdemi döntés alapját nem az Fdtv., hanem a Ptk. és az ahhoz fűzött bírói gyakorlat jelenti. Megjegyzendő az is, hogy az indítvány értelmében az Fdtv. „által generált változtatás önmagában nem lenne alaptörvény-ellenes, ha aggálytalan lett volna a megvalósítása”, pl. jogorvoslat fűződött volna az eljáráshoz, vagy kártalanították volna a koncessziót el nem nyert korábbi kiskereskedőket. Az Fdtv. bíró által kifogásolt tartalma azonban nem áll közvetlen összefüggésben sem az indítványban megjelölt 2. § és 24. § (7) bekezdés rendelkezéseivel, sem pedig a Ptk. 339. §-ával. Figyelemre méltó körülmény továbbá az is, hogy a felperesek a keresetüket a Ptk-ra és nem az Fdtv.-re alapították, hangsúlyozva, hogy „az Fdtv. nem az alkalmazandó jogot jelenti”.
- [10] A kifejtettekre tekintettel azt kellett megállapítani, hogy az indítvány nem felelt meg az Abtv. 25. §-ában foglalt feltételeknek, mivel a perben a bíró nem a kifogásolt törvényi rendelkezéseket alkalmazva hozza meg érdemi döntését, az Fdtv.-nek a perben nincs közvetlen, érdemi döntést megalapozó jellege. Ezért az Alkotmánybíróság az indítványt – figyelemmel az Abtv. 64. § d) pontjára, az indítvány törvényi feltételeknek nem megfelelő tartalma miatt – visszautasította.
- [11] 5. Az EJEB a már hivatkozott *Vékony kontra Magyarország* határozatában az Fdtv. nemzetközi szerződésbe ütközését megállapította.
- [12] A bírói kezdeményezés az EJEB határozatát olyan, a körülményekben bekövetkező változásként értékelte, amely álláspontja szerint lehetőséget teremthet az Fdtv. rendelkezéseinek ismételt alkotmányossági vizsgálatára. Ebben a körben az alábbiakra kell utalni.
- [13] Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban – az Alaptörvény alapján, tehát az EJEB Egyezményre alapított döntéséhez képest eltérő viszonyítási pontra alapozottan – a vállalkozáshoz való jog kapcsán vizsgálta az Fdtv. alkotmányosságát, ezzel maga is alapjogi védelmi körben értékelte az állami beavatkozást.
- [14] Az Alkotmánybíróság a 4/2013. (II. 21.) AB határozatában már megállapította, hogy „[a]z ítélt dolog az Alkotmánybíróság relatív korlátja. Az Alkotmánybíróság számára is indokolt meghagyni annak lehetőségét, hogy a változó körülményekre tekintettel ugyanabban az alkotmányossági összefüggésben új vagy más indokot találva ismételt alkotmányossági vizsgálatot folytathasson le. Ezt maga az Abtv. is biztosítja azáltal, hogy kivételt enged az ítélt dolog szabálya alól abban az esetben, ha a körülmények – különösen a tény- és jogkérdések – alapvetően megváltoztak.” (Indokolás [17]). Ezen határozatban az Alkotmánybíróság elfogadta az EJEB – a kifogásolt jogszabályhellyel kapcsolatos ügyben hozott, a korábbi Alkotmánybírósági döntéssel egyébként ellentétes irányú – döntését a körülmények alapvető megváltozásaként, az abban foglalt szempontok olyan jogilag jelentős új körülményt jelentettek, amely szükségessé tette az ismételt alkotmányossági vizsgálat lefolytatását (Indokolás [18], [20]). Ekkor az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy „[a]z EJEB ítélete deklaratív, azaz nem jelenti közvetlenül a jogkérdések megváltozását, gyakorlata azonban segítséget nyújthat az alkotmányos – Alaptörvényben és nemzetközi egyezményben rögzített – alapjogok értelmezéséhez, tartalmuk és kiterjedésük meghatározásához. Az Emberi Jogok Európai Egyezményében (a továbbiakban: Egyezmény) biztosított jo-

gok jelentéstartalma ugyanis az EJEB egyedi ügyekben hozott döntéseiben testesül meg, amely elősegíti az emberi jogok értelmezésének egységesen érvényesülő felfogását” (Indokolás [19]).

- [15] Az EJEB ítélete nem minősül feltétlenül és automatikusan a körülmények alapvető megváltozásának, ugyanakkor amennyiben az EJEB ítélete az Alaptörvényben és az Egyezményben rögzített alapjogok értelmezését, tartalmuk és kiterjedésük meghatározását, valamely korlátozás arányosságának elbírálását újabb megvilágításba helyezi, akkor az ismételt alkotmányossági vizsgálat lefolytatása nem zárható ki.

Budapest, 2017. május 16.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/351/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3114/2017. (V. 22.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogegységi határozat alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a deviza alapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatos perekben felmerült egyes elvi kérdésekről szóló 6/2013. Polgári jogegységi határozat indokolása III. fejezetének 1. pontjában megfogalmazott „[a] deviza alapú kölcsön mögött – figyelemmel a pénzügyi intézményekre vonatkozó közjogi jellegű szabályokra – devizaforrás áll. Annak vizsgálata, hogy egy konkrét szerződés mögött van-e devizaforrás lehetetlen és egyben szükségtelen is a perekben” mondatok alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] A Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság egyedi normakontroll eljárást kezdeményezett az Alkotmánybíróságnál az Alaptörvény 24. cikke (2) bekezdésének *b)* pontja alapján.
- [2] 1. A bírói kezdeményezésben előadottak szerint a deviza alapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatos perekben felmerült egyes elvi kérdésekről szóló 6/2013. Polgári jogegységi határozat (a továbbiakban: PJE) indokolása III. fejezetének 1. pontjában szereplő két mondat az Alaptörvénybe ütközik. A támadott szövegrész a következő: „[a] deviza alapú kölcsön mögött – figyelemmel a pénzügyi intézményekre vonatkozó közjogi jellegű szabályokra – devizaforrás áll. Annak vizsgálata, hogy egy konkrét szerződés mögött van-e devizaforrás lehetetlen és egyben szükségtelen is a perekben”. A kérelem e szövegrész alaptörvény-ellenességének a megállapítására és a perben való alkalmazásának kizárására irányul.
- [3] A kezdeményezés alapjaként egy végrehajtás megszüntetése iránti per szolgál. A felperesek a végrehajtás megszüntetését a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 369. § *a)* pontjára való hivatkozással kérték. A követelés alapját svájci frank alapú kölcsönszerződés képezte, amely a devizatörvények hatálya alá tartozott. A felperesi álláspont szerint a végrehajtani kívánt követelés érvényesen nem jött létre. Többek között arra hivatkoztak, hogy a kölcsön mögött nem deviza-, hanem forintforrás áll. A per anyagává tettek egy korábbi perben készített szakértői véleményt, amely a felperesek érvelése szerint állításukat alátámasztja. Az alperesek hivatkoztak arra, és a per anyagává tették azt a másodfokú határozatot, amelyben a Fővárosi Törvényszék ítéletében rámutatott a következőre: a PJE III.1. pontjához fűzött indokolás értelmében nem vizsgálendő, hogy egy konkrét szerződés mögött van-e devizaforrás.
- [4] 2. A kezdeményező bíró álláspontja szerint, mivel refinanszírozott szerződés képezi a per tárgyát, annak vizsgálata, hogy forint- vagy devizaforrás áll-e mögötte, egyetlen szerződés elemzését jelenti, amely nem lehetetlen, és szükséges is, amennyiben a felperesek erre hivatkoznak. A kérelmet előterjesztő bíró szükségesnek tartja az „[A]lkotmánybíróság egyértelmű állásfoglalását abban a jogelméleti kérdésben, hogy a polgári jogegységi határozatoknak csak a rendelkező része, vagy az indokolás minden mondata is kötelező a bíróságra nézve különösen akkor, ha összetett, több kérdést is érintő határozatról van szó, s az indokolás egyes pontjai egymásnak ellentmondó tartalmakat fogalmaz meg”.
- [5] Az indítvány szerint a támadott szövegrésznek ellentmondó tartalom a PJE indokolása III. fejezetének 2. pontjában található, amely úgy szól, hogy „[a] jogegységi határozat egyedi szerződések, szerződési rendelkezések érvényességének vizsgálatára nem alkalmas, hanem csak annak elemzésére, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés 1. pontban ismertetett konstrukciója polgári jogi szempontból érvényes-e. Az egyes szerződések, egyes szerződéstípusok egyedi megvizsgálása, egyedi, illetve többlet tényállási elemek feltárása, értékelése csak a konkrét perekben lehetséges”.

- [6] A kezdeményezés értelmében az Alaptörvény megsértése nem merül fel, ha az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a PJE indokolása nem kötelező a bíróságra. A PJE támadott szövegrésze azonban az Alaptörvénybe ütközik, amennyiben annak indokolása köti a bíróságot. Ez utóbbi esetben a PJE támadott szövegrésze az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdését, valamint 28. cikkét sérti.
- [7] Előbbi bekezdés értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el.
- [8] Utóbbi cikk szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy rendelkezik-e hatáskörrel a PJE indokolásában szereplő kettő mondat alkotmányossági felülvizsgálatára, valamint a felvetett jogelméleti kérdés megválaszolására.
- [10] 3.1. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 37. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezés alapján folytatott egyedi normakontroll eljárásban felülvizsgálja az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében meghatározott jogegységi határozatoknak az Alaptörvénnyel való összhangját. Az indítványozókra, az eljárásra és a jogkövetkezményekre a jogszabályok felülvizsgálatára vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.
- [11] Az Abtv. előbbi rendelkezése, amely a jogegységi határozatok alkotmányossági felülvizsgálatát is az Alkotmánybíróság hatáskörébe utalja, annak a gyakorlatnak a törvényi szintre emelése, amelyet az Alkotmánybíróság az Alaptörvény és az Abtv. hatálybalépését megelőzően alakított ki [70/2006. (XII. 13.) AB határozat, ABH 2006, 786, 795.; 23/2009. (III. 6.) AB határozat, ABH 2009, 174, 189–190.]. E gyakorlat azt célozta, hogy az Alkotmánybíróság maradéktalanul eleget tehessen a normakontroll eljárásaiban alkotmányos rendeltetésének. Az Alaptörvény és a hatályos Abtv. a normakontroll eljárás tárgyi oldalának teljessé tételével, valamennyi norma, így a jogegységi határozat alkotmányossági felülvizsgálatát is lehetővé tette az Alkotmánybíróság számára.
- [12] 3.2. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a kezdeményezés formálisan és tartalmilag sem a PJE ellen, hanem annak indokolásában szereplő kettő mondat ellen irányul anélkül, hogy a rendelkező rész Alaptörvénybe ütközését felvetné. Az indítvány a rendelkező résszel szemben kérelmet, alkotmányjogilag értékelhető előadást nem fogalmaz meg.
- [13] Az Alaptörvény 25. cikkének (3) bekezdése szerint „[a] Kúria [...] biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz”. A jogegységi határozat sajátos intern norma, amely a rendelkező részében hordozza normatartalmát. A jogegységi határozat sajátossága egyebek mellett abból fakad, hogy annak forrása a legfőbb bírósági szerv, a Kúria; másrészt abból, hogy címzettjei a bíróságok, amelyek számára az intern norma a rendelkező részében és az ahhoz tartozó logikai érvrendszerében kötelező.
- [14] Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatában már megállapította az előbbieket. Eszerint „[a]z alkotmányossági vizsgálat tárgya elsősorban és alapvetően a jogegységi határozat rendelkező részében adott értelmezés. Amennyiben az Alkotmánybíróság ezt az értelmezést akár csak formai, akár csak tartalmi, vagy mindkét okból alkotmányosértőnek találja, nemcsak a jogegységi határozat rendelkező részét, hanem annak indoklását is megsemmisíti. Az alkotmányossági vizsgálat a jogegységi határozat rendelkező részére irányul, de az értelmezést alátámasztó indokolás, a rendelkező résszel összefüggésben része az alkotmánybírósági felülvizsgálatnak. A jogegységi határozat indokolása azonban önmagában vagy valamely részletében nem lehet tárgya a jogegységi határozat alkotmányellenessége utólagos vizsgálatának” (571/D/2010. AB határozat, ABH 2011, 2141, 2149.).
- [15] 3.3. Az eddigiekből az következik, hogy az Alkotmánybíróságnak arra van hatásköre az Alaptörvény 24. cikke (2) bekezdésének *b)* pontja, illetve az Abtv. 37. §-ának (2) bekezdése alapján folytatott eljárásában, hogy a jogegységi határozatok törvényességi felülvizsgálatát elvégezze. Ez az eljárás szükség szerint átfogja a rendelkező részt és érinti az ahhoz kapcsolódó indokolást is.
- [16] Az Alkotmánybíróságnak azonban nincs hatásköre arra, hogy a rendelkező rész érintetése nélkül, kiragadott szövegre, illetve szövegrészre folytassa le az alkotmányossági felülvizsgálatot. A jogegységi határozat összetett-

sége, amely tényre a kezdeményezés különösen támaszkodik, nem hat ki a jelen végzés 3.2. pont második bekezdésében tett megállapítás érvényességére. Jelesül arra, hogy a bíróságok számára a jogegységi határozat a rendelkező részében és az ahhoz tartozó logikai érvrendszerében kötelező. A PJE terjedelme, a rendelkező rész és az indokolás pontjainak magas száma nincs befolyással az alkotmányossági felülvizsgálat hatókörére.

- [17] Az intern normára vonatkozó jogkövetkezmény az indokolásra is szükségszerűen kiterjed. A jogegységi határozathoz kapcsolódó, annak jelentését magyarázó indokolás ugyanis normaszöveg nélkül nem létezhet. Az indokolás bizonyos mondataira önállóan azért sem tehető megállapítás és nem vonható le annak a jogkövetkezménye, mert szükséges kímélni a norma belső koherenciáját. A rendelkező rész és az indokolás összhangját, illetve az indokolás immanens tartalmát bonthatná meg az indokolásban szereplő egyes szövegrészek kizárása. A PJE indokolásának egyes mondatai közt fennálló vélt vagy valós ellentét értelmezés útján történő feloldása nem alkotmányjogi, hanem szakjogi kérdés, amelyekkel az Alkotmánybíróság hatáskör hiányában nem foglalkozhat.
- [18] 3.4. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy feladat- és hatáskörét az Alaptörvény 24. cikkének (2)–(3) bekezdései, valamint az Abtv. II. fejezete határozza meg. E rendelkezések között nem szerepel a jogelméleti kérdések megválaszolása. Az ilyen irányú vizsgálódás annyiban jelenik meg az Alkotmánybíróság gyakorlatában, amennyiben hozzátartozik a hatáskörébe tartozó döntések meghozatalához.
- [19] 4. Mindezek alapján és figyelemmel az indítványhoz kötöttség elvére az Alkotmánybíróság megállapította, hogy hatásköre nem terjed ki kizárólag a jogegységi határozat indokolása valamely szövegrészenek alkotmányossági felülvizsgálatára. Emiatt a PJE indokolásának kettő mondatára vonatkozó kérelem nem bírálható el.
- [20] Az Abtv. 64. §-ának a) pontja értelmében az Alkotmánybíróság végzésben utasítja vissza az indítványt, ha érdemi vizsgálata során megállapítja hatáskörének hiányát. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezést hatáskör hiányában végzésben visszautasította, figyelemmel az Alkotmánybíróság ügyrendjének 65. § (1) bekezdésére.

Budapest, 2017. május 16.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/616/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3115/2017. (V. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VII.22.134/2015/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó jogi képviselője (dr. Sonnevend Pál, 1118 Budapest, Villányi út 47.) útján alkotmányjogi panaszot terjesztett elő a Kúria felülvizsgálati jogkörben hozott Pfv.VII.22.134/2015/5. számú ítélete ellen.
- [2] 1. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozónak jogerősen megítélt követelése van a magyar állammal szemben, amelyet az annak tulajdonát képező, a követelés biztosítékeként jelzálogjoggal terhelt ingatlanok bírósági végrehajtás alá vonása útján kívánt érvényesíteni. Miután azonban a végrehajtási lap kiállításával elrendelték a végrehajtást, hatályba lépett az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (a továbbiakban: Erdőt.), amelynek 8. § (1) bekezdése úgy rendelkezett, hogy „[a] védelmi és közjóléti elsődleges rendeltetésű, az állam kizárólagos tulajdonában álló erdő a kincstári vagyon részét képezi és forgalomképtelen”. Emiatt a végrehajtó megtagadta az érintett ingatlanok tekintetében a végrehajtási árverezést. Az idézett rendelkezés később módosult, azonban a fennálló jogi helyzeten ez nem változtatott {lásd 11/2013. (V. 9.) AB határozat, Indokolás [10]–[16]}.
- [3] Az indítványozó az ügyben két pert indított: kérte egyrészt az ingatlanok forgalomképességének a megállapítását, másrészt jogalap nélküli gazdagodás jogcímén is keresetet indított a magyar állammal szemben.
- [4] 1.1. A forgalomképesség megállapítása tárgyában folytatott perben az eljáró bíróság az érintett jogszabályi rendelkezést támadva az Alkotmánybírósághoz fordult bírói kezdeményezéssel. Bár a 11/2013. (V. 9.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.1.) az Erdőt. 8. §-a alaptörvény-ellenességének a megállapítására irányuló indítványt az Alkotmánybíróság elutasította [az alkotmányossági vizsgálat az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, valamint az erdőtulajdonosok vonatkozásában a XIII. cikk (1) bekezdésének esetleges sérelmére vonatkozott], ugyanakkor hivatalból a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapította meg, kimondva, hogy „az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését sértő, mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenes helyzet keletkezett azáltal, hogy a törvényhozó az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény hatálybalépésekor nem alkotott átmeneti rendelkezéseket, és ennek következtében az állami tulajdonban álló erdőingatlanokra bejegyzett vagyoni értékű jogok jogosultjai az ingatlanok forgalomképtelenné nyilvánítása következtében megfelelő biztosíték nélkül maradtak.” Az Alkotmánybíróság felhívta az Országgyűlést, hogy szabályozási kötelezettségének 2013. szeptember 30-ig tegyen eleget, erre azonban mindezidáig nem került sor.
- [5] Az ügyben eljáró Kúria később ismételen az Alkotmánybírósághoz fordult, és az Erdőt. 8. § (1) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását kérte az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelmére hivatkozással. Az Alkotmánybíróság a 3197/2014. (VII. 15.) AB határozatával (a továbbiakban: Abh.2.) az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában *res iudicata* miatt visszautasította a kérelmet, a többi felhívott alaptörvényi rendelkezés vonatkozásában pedig az érdemi összefüggés hiánya miatt az indítványt elutasította.
- [6] 1.2. A jogalap nélküli gazdagodás iránti perben 2011-ben született jogerős ítélettel összefüggésben folyamatban volt felülvizsgálati eljárásban a Legfelsőbb Bíróság a per tárgyalását a másik – a forgalomképesség tárgyában

folytatott – per jogerős befejezéséig felfüggesztette, így végül csak 2016. május 24-én hozott ítéletet az ügyben. A Kúria Pfv.VII.22.134/2015/5. számú ítéletében – az első- és másodfokon eljáró bíróságokkal megegyezően – úgy foglalt állást, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 361. § (1) bekezdése alapján jogalap nélküli gazdagodás jogcímén csak akkor érvényesíthető igény, ha a felek között nincs az igény érvényesítésére szolgáló más jogviszony. A vizsgált tényállás szerint azonban a felek között létezett jelzálogjogi jogviszony. Az alperes ugyanis a jelzálogjog kötelezettje, mivel a jelzálogjog az ő tulajdonában lévő dolgokat terheli. A felperes pedig a jelzálogjog jogosultja, akit jogerős és végrehajtható ítélet jogosított fel arra, hogy követelését az alperes tulajdonában álló ingatlanokból kielégítse. Az alperes tehát nem jogalap nélkül, hanem tulajdonjoga folytán gazdagodott azáltal, hogy az ingatlanok értékesítése hiányában – tehát ezáltal a felperes hátrányára – az ingatlanait hasznosítja, és ebből bevételei származnak. Az indítványozó tehát elvesztés lett.

- [7] 2. Jelen ügyben az indítványozó ezt a kúriai ítéletet támadja alkotmányjogi panasszal az Alaptörvény XIII. cikk (tulajdonhoz való jog) sérelmére hivatkozással. Érvelésének kiindulópontja szerint a tulajdon alkotmányjogi védelme kiterjed minden vagyoni értékű magánjogi jogosítványra, így a polgári jogi dologi és kötelmi jogosultságokra, következésképpen a jelzálogjogra is. Tekintettel továbbá arra, hogy a jelzálogjogi jogviszony az Abh.1. által is elismert módon, egyértelműen kiüresedett, az nem vehető figyelembe a jogalap nélküli gazdagodás polgári jogi szabályainak alkalmazásánál. Ezért – hangzik a kérelem indokolása – a jogalap nélküli gazdagodás alaptörvény-konform értelmezésével tehát a bíróságoknak a perben az indítványozó javára kellett volna dönteniük. Összefoglalva: az indítványozó álláspontja az, hogy a Kúria az irányadó polgári jogi szabályok helytelen, az Alaptörvény rendelkezéseit figyelmen kívül hagyó alkalmazásával az indítványozó vagyoni értékű jogát mintegy elvonta, és ezzel megsértette az indítványozó tulajdonhoz való jogát.
- [8] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [9] 3.1. Megállapítható volt, hogy a szabályszerűen meghatalmazott jogi képviselővel eljáró indítványozó által támadott kúriai ítélet az Abtv. 27. §-a szerinti, az ügy érdemében hozott döntésnek minősül, amely alkotmányjogi panasszal támadható. Utal e körben az Alkotmánybíróság arra is, hogy az Abtv. 74. §-a értelmében a 26–27. §-ban meghatározott alkotmányjogi panasz eljárás e törvény hatálybalépésekor folyamatban lévő eljárások tekintetében is kezdeményezhető. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, a Kúria felülvizsgálati jogkörben hozott ítélete ellen további jogorvoslat nem állt rendelkezésre, ezért az Abtv. 27. § b) pontjának is eleget tesz a panasz.
- [10] A támadott ítéletet az indítványozó a becsatolt tértivevény tanúsága szerint 2016. augusztus 29-én vette át, alkotmányjogi panaszát pedig 2016. október 13-án, tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be az első fokon eljáró bíróságon.
- [11] Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és mivel a bírósági eljárásban fél – felperes – volt, érintettsége is kétséget kizáróan fennáll.
- [12] Az indítványozó továbbá, ebben a tekintetben is eleget téve a törvényi követelményeknek, Alaptörvényben biztosított jog – az Alaptörvény XIII. cikke által garantált tulajdonhoz való jog – sérelmére hivatkozott a kúriai ítélettel kapcsolatban, és az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeknek megfelelően határozott kérelmet terjesztett elő.
- [13] Mindezeket túlmenően rögzíti az Alkotmánybíróság azt is, hogy res iudicata-ról (ítélt dologról) nincs szó, ugyanis a kapcsolódó Abh.1. és Abh.2., bár mindkét döntés az indítványozót érintő perben előterjesztett bírói kezdeményezésre született, az Erdőtv. 8. §-a alaptörvény-konformitását vizsgálta, jelen ügyben viszont nem norma, hanem egy bírósági döntés az alkotmányossági vizsgálat tárgya. Kiemelendő az is, hogy az említett alkotmánybírósági határozatok ugyan foglalkoztak a tulajdonhoz való joggal, de egyikük sem vizsgálta a tulajdonhoz való jog esetleges sérelmét az indítványozó által hivatkozott összefüggésben, tehát a jelzálogjogosult vonatkozásában.
- [14] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását

{lásd pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltetelek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

- [15] Az indítványozó álláspontja lényegében az, hogy a jelzálogjog Erdőt. általi kiüresítése miatt az állam tulajdonképpen az ingatlanok becsértékével azonos összegű vagyoni előnyhöz jutott – jogalap nélkül gazdagodott –, és az indítványozó tulajdonhoz való jogát sérti az, hogy a bíróságok ennek a gazdagodásnak a visszafizetését nem rendelték el.
- [16] A gyakorlat szerint „[a] tulajdonvédelem [...] nem kizárólag a polgári jogi értelemben vett tulajdonra, hanem egyéb vagyoni értékű jogokra is kiterjedhet, az Alaptörvény XIII. cikke tehát a tulajdonvédelem körében az egyéb, tulajdonszerű vagyoni értékű jogok védelmét is biztosítja” {3199/2013. (X. 31.) AB határozat, Indokolás [13], megerősítette: 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [21]}. Utal e körben az Alkotmánybíróság a 118/B/2009. AB határozatára, amely szerint az „Alkotmánybíróság – eddigi gyakorlata során – az olyan jogviszonyoknál, amelyek inkább voltak kötelmi jellegűek (*in personam*), mint dologi jellegűek (*in rem*), nem állapította meg a tulajdoni védelem fennálltát”, és ennek alapján azt állapította meg, hogy például a pénzkövetelésben marasztaló jogerős bírósági ítéletet nem lehet érdemi összefüggésbe hozni a tulajdonhoz való joggal (ABH 2010, 1959, 1963.) {hivatkozva: 23/2016. (XII. 12.) AB határozat, Indokolás [121]}. A zálogjoghoz hasonló funkcióval bíró óvadék jogintézményével kapcsolatban – az Abtv. 27. §-a szerinti hatáskörében eljárva – már kimondta az Alkotmánybíróság, hogy az „óvadék [...] dologi jellege ellenére szerződési biztosíték, amely nem hoz létre tulajdonosi pozíciót, és nem minősül olyan, funkciója szerint »tulajdonszerű« vagyoni értékű jognak, amelyre az alkotmányos tulajdonvédelem kiterjedne” {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [25]}. Magával a zálogjoggal viszont az Alkotmánybíróság eddig csak a tulajdonos szempontjából, mint a tulajdonjog esetleges korlátjával foglalkozott, vagy a panasz befogadásának visszautasítása miatt a kérdést nem vizsgálta érdemben [lásd pl. 1549/B/1992. AB határozat, ABH 1999, 461., 308/B/2004. AB határozat, ABH 2008, 2086., 35/2010. (III. 31.) AB határozat, ABH 2010, 273.; vö. továbbá: 3050/2017. (III. 20.) AB végzés, 3283/2014. (XI. 11.) AB végzés]. Rámutat az Alkotmánybíróság, hogy az Abh.1. rendelkező része is kifejezetten az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alapítva állapított meg jogalkotói mulasztást.
- [17] Az indítvány tehát két, egymással összefüggő, egymásra épülő kérdést vet fel, mégpedig azt, hogy a) a zálogjog jogosultja hivatkozhat-e az Alaptörvény XIII. cikke által garantált alapjogra, illetve b) a zálogjog kiüresítése esetében kifejezetten jogalap nélküli gazdagodás jogcímén követelhető-e megtérítés.
- [18] 3.2.1. Az első (alap)kérdést illetően fontos kiemelni, hogy ebben a vonatkozásban jelen ügyben az alkotmányossági problémát egyértelműen – az indítványozó által sem vitatottan – egy jogszabály, mégpedig a forgalomképtelenség kimondásával a jelzálogjogot mint vagyoni értékű jogot – az Abh.1. szerint is – visszaható hatállyal kiüresítő Erdőt. okozta. E jogszabály alkotmányossági szempontú vizsgálata mint előkérdés nélkül az Alkotmánybíróság nem foglalhat állást a jelzálogjog, illetve annak jogszabály általi kiüresítése és a tulajdonhoz való jog kapcsolatának a kérdésében, illetve egy esetleges állásfoglalás szükségképpen az Erdőt. alaptörvény-konformitására vonatkozó megállapítás lenne. Az Erdőt.-t viszont a panaszos a korábbi per befejezését követően nem támadta meg normakontrollra irányuló alkotmányjogi panasszal. Jelen ügyben pedig e jogszabály, mivel azt a bíróság a per eldöntése során nem alkalmazta (az elutasító döntés kizárólag a régi Ptk.-n alapult), alkotmányjogi panasszal nem is támadható, és annak a tulajdonhoz való joggal összefüggő vizsgálatára az Alkotmánybíróság az Abtv. 28. § (1) bekezdése alkalmazásával sem térhet át [az Abtv. 28. § (1) bekezdése a 27. §-ban szerinti eljárásban „a 26. § szerinti, jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját illető vizsgálat”-ra való áttérés lehetőségét szabályozza, a 26. § (1) bekezdése viszont kizárólag az ügyben folytatott bírósági eljárásban alkalmazott jogszabály alkotmányossági vizsgálatára ad lehetőséget]. Jelen ügyben tehát nincs mód annak a vizsgálatára, hogy az indítványozó jelzálogjogát kiüresítő jogalkotói aktus sértette-e az indítványozó tulajdonhoz való jogát.
- [19] 3.2.2. A második kérdést illetően hangsúlyozandó, hogy a Kúria Pfv.VII.22.134/2015/5. számú ítélete – az indítványozó által sem vitatottan – nem érintette (nem szüntette meg, nem vonta el, nem változtatta meg) az indítványozó javára bejegyzett jelzálogjogot, csupán, mivel erre nem látott jogszabályi lehetőséget, nem állapított meg jogalap nélküli gazdagodást az annak jogalkotó általi kiüresítése miatt. A bírósági ítélet tehát a vizsgált kontextusban akként értelmezendő, hogy a Kúriának az alsóbb fokon eljáró bíróságokkal megegyező álláspontja szerint az alapvetően az Erdőt. átmeneti rendelkezések nélküli megalkotásával okozott probléma (az Alkotmánybíróság által is kifejezetten megállapított jogalkotói hiátus) a jogalap nélküli gazdagodás szabályainak al-

kalmazásával nem kezelhető. A bíróság tehát arról nem döntött általános jelleggel, hogy az indítványozónak jár-e kompenzáció a jelzálogjog jogalkotó általi kiüresítése okán, részletes indokolás mellett kizárólag azt állapította meg, hogy erre a régi Ptk. 361. § (1) bekezdése nem ad megfelelő alapot, e rendelkezés az alapul fekvő tényállás esetében nem alkalmazható. Az Alkotmánybíróság pedig állandó gyakorlata szerint azt nem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e jogági dogmatika elfogadott szabályaihoz {3207/2015. (X. 27.) AB végzés, Indokolás [12], 3067/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [18], 3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}. Önmagában az a tény, hogy az eljáró bíróságok nem osztották az indítványozó jogi álláspontját egy konkrét kérdésben – jelesül a jogalap nélküli gazdagodás megállapíthatóságának a feltételeit illetően – nem ad alapot az Alkotmánybíróságnak arra, hogy a bíróságok tevékenységébe beavatkozzon.

- [20] Hangsúlyozandó, hogy a bírósági döntés az Abh.1.-re tekintettel sem vethet fel alkotmányossági aggályt, mivel az Alkotmánybíróság éppen azért állapította meg mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását, és hívta fel a jogalkotót arra, hogy szabályozási kötelezettségének tegyen eleget, mert úgy ítélte meg, hogy az alaptörvény-ellenes helyzet kizárólag jogalkotással orvosolható. Tehát az Alkotmánybíróság döntése szerint a jogalkotó tevéleges közreműködésére van szükség a jogsérelem orvoslásához. Amennyiben a jogalap nélküli gazdagodás szabályainak alkalmazása – vagy más jogalkalmazói megoldás – megoldást jelenthetett volna a nem vitatottan bekövetkezett jogsérelemre, jogalkotói mulasztás megállapítására nem lett volna szükség.
- [21] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megítélése szerint a támadott, jogalap nélküli gazdagodás tárgyában hozott bírósági ítélettel – az abban foglalt jogértelmezéssel – összefüggésben nem merült fel olyan, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, illetve a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétegye, amely a panasz befogadását és érdemi vizsgálatát indokolta volna. Az Alkotmánybíróság ezért a panaszt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.
- [22] Az Alkotmánybíróság fontosnak tartja azonban kiemelni, hogy az Abtv. 39. § (1) bekezdése alapján az Abh.1.-ben megállapított, mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség megszüntetése érdekében a jogalkotó köteles eleget tenni az Abh.1. rendelkező részében megjelölt jogalkotói feladatának. Megjegyzendő, hogy az Abh.2. meghozatalára irányuló eljárásban a Miniszterelnökséget vezető államtitkár úgy nyilatkozott, hogy „[a]z érintett állami szervek egyetértettek abban, hogy legelső lépésként számba kell venni az Erdőt. által érvényesíthetlenné tett követeléseket, valamint fel kell mérni a biztosíték gyanánt megterhelt állami erdőterületek értékét annak érdekében, hogy a méltányolható igények és az azokhoz rendelt biztosítékok értékének egymáshoz való aránya megállapítható legyen. Ezt követően kerülhet sor az igénnyel fellépők kártalanítására, amely történhet a követelés pénzbeli megváltásával, megfelelő és közjogi korlátozás alá nem eső más vagyontárgy felajánlásával, vagy végső soron a közjogi korlátozások feloldásával.” Továbbá az „államtitkár [...] utalt arra hogy a helyzet végleges rendezésére az idei év (2014) végéig sor kerülhet” (Indokolás [13]). A jogalkotói mulasztás orvoslására azonban mindeztáig mégsem került sor, tehát az Abh.1.-ben megállapított alaptörvény-ellenes helyzet jelenleg is fennáll.

Budapest, 2017. május 16.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1810/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3116/2017. (V. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.20.627/2016/4. számú részítélete alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemélyek (a továbbiakban: indítványozók) jogi képviselőjük [dr. Huszár Zita ügyvéd, Huszár Ügyvédi Iroda, 1042 Budapest, Jókai utca 4. fszt. 2.] útján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.20.627/2016/4. számú részítélete, a Fővárosi Ítéltábla 22.Pf.20.185/2015/9. számú részítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 18.P.24.724/2012/57. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték.
- [2] 2. Az indítványozók 2007 márciusában keresetlevelet nyújtottak be a Fővárosi Törvényszékhez, mely a 4/10 részben a tulajdonukban, 6/10 részben az I. rendű alperes tulajdonában álló lakóingatlan közös tulajdonának a megszüntetésére irányult. A perindítás indoka az volt, hogy bár a családi ház használatának rendjét bírósági ítélet szabályozta, a használatban kapcsolatban gyakran merültek fel viták. Tekintettel arra, hogy az ingatlanban ekkor szíveségi lakáshasználóként lakó II. rendű alperes nem szándékozott az ingatlanból kiköltözni, az indítványozók vállalták, hogy lakottan magukhoz váltják az alperesi tulajdoni hányadot, és teljesítőkéességüket e tekintetben igazolták. A II. rendű alperes halálát követően, 2011 februárjában az I. rendű alperes ajándékozási szerződéssel az akkor még kiskorú III. rendű alperesre ruházta át az ingatlanon fennálló 6/10 tulajdoni hányadát, saját haszonélvezeti jogának fenntartásával. A tulajdonosváltást, illetve a haszonélvezeti jogot az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték.
- [3] Az indítványozók a fentiekre tekintettel módosították eredeti keresetüket, és kérték az ajándékozási szerződés érvénytelenségének megállapítását és az eredeti állapot visszaállítását is. A jelen alkotmánybírósági eljárás tárgya az ajándékozási szerződés érvénytelensége kérdésében hozott részítéletek felülvizsgálata.
- [4] Az indítványozók az ajándékozási szerződés érvénytelenségének megállapítását amiatt kérték, mert álláspontjuk szerint az a szerződés megkötésekor hatályos, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 200. § (2) bekezdése folytán semmis, mivel a Ptk. 5. §-ába és a – szintén a szerződéskötéskor hatályos – a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) 87. § (1) bekezdésébe ütközik. Az indítványozók szerint az ajándékozás a jogait és a törvényes érdekeiket csorbítja, mert megfosztja őket attól, hogy a közös tulajdon megszüntetését a III. rendű alperes tulajdonában álló tulajdoni illetőségének beköltözhető állapotban történő megváltásával kérjék. A Csjt. 87. § (1) bekezdése vonatkozásában pedig arra hivatkoztak, hogy mivel a haszonélvezeti jog alapítása miatt érdekellentét állt fenn a megajándékozott kiskorú és az ajándékozó szülője között, ezért az ajándékozási szerződés megkötésekor a kiskorú egyik szülője sem gyakorolhatta volna a törvényes képviselői jogát.
- [5] A Fővárosi Törvényszék az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inytv.) 62. § (1) bekezdése a) pontja szerinti törlési pernek minősítette a szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló kereset alapján indult eljárást, és azt állapította meg, hogy a törlési per megindításának a feltételei nem állnak fenn, ezért részítéletével a szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló keresetet elutasította. A bíróság álláspontja szerint a tulajdonosváltás, illetve a haszonélvezeti jog alapítása nem sérti az indítványozók ingatlanra bejegyzett tulajdonjogát, így az Inytv. 62. § (1) bekezdés aa) pontjában írt feltételek nem állnak fenn. Ezért az indítványozók a tulajdonjog, illetve a haszonélvezeti jog törlését attól függetlenül nem kérhetik, hogy a kiskorú III. rendű alperes helyett eseti gondnoknak kellett volna eljárnia.

- [6] A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság részítéletét helybenhagyta, azonban döntését más jogi indokokra alapította. A bíróság álláspontja szerint a kereset nem törlési, hanem érvénytelenségi keresetnek minősül, ezért nem kizárt a szerződő feleken kívüli harmadik személy részéről sem a perindítás a jogi érdekeltiségük fennállta esetén. A Fővárosi Ítéltábla jogértelmezése szerint jogi érdekeltiség abban az esetben áll fenn a szerződésen kívül álló harmadik személy részéről, „ha jogszabály erre felhatalmazza, vagy pedig kifejezetten jogi értelemben vett érdekeltiségét sérti az adott megállapodás”. Ilyen jogi értelemben vett érdekeltiséget nem tartott megállapíthatónak a bíróság. A kereset elutasítására tekintettel a bíróság csak utalt arra, hogy a Ptk. 13. § (1) bekezdésének c) pontja alapján nem szükséges a törvényes képviselő jognyilatkozatainak érvényességéhez a gyámhatóság jóváhagyása abban az esetben, amikor az ingatlan ellenérték nélküli megszerzésével egyidejűleg kerül sor haszonélvezet alapítására. Önmagában az, hogy az ingatlanhoz kapcsolódóan közös tulajdon megszüntetése tárgyában per van folyamatban, nem minősíthető olyan, a Ptk. 13. § (1) bekezdés c) pontja szerinti megterhelésnek, ami miatt külön gyámhatósági jóváhagyás lenne szükséges. A Ptk. 5. §-ának, mint alapelvi rendelkezésnek az esetleges megsértése pedig nem minősíthető semmisségi oknak.
- [7] Az indítványozók felülvizsgálati kérelmére eljáró Kúria a jogerős részítéletet részben eltérő indokolással hatályában fenntartotta. A Kúria álláspontja szerint ugyanis a Ptk. 235. § (2) bekezdése alapján, a harmadik, kívülálló félnek a szerződés megtámadáshoz szükséges törvényes érdeke az indítványozók által előadottak alapján megállapítható. A Kúria a jogerős döntésnek azt az indokolási részét, amelyben a Fővárosi Ítéltábla utalásként kifejtette, hogy a kereseti kérelemnek még a jogi érdekeltiség fennállta esetén sem lehetne helyt adni, a kereset érdemi alaptalansága megállapításának tekintette. E körben maradéktalanul osztotta a jogerős részítéletben kifejtetteket, azt, hogy a szerződés megkötéséhez nem volt szükség a gyámhatóság jóváhagyására, illetve, hogy a Ptk. 5. §-ában foglalt alapelvi rendelkezés nem minősül önálló érvénytelenségi jogcímnél. Rámutatott továbbá arra, hogy a per tárgyát képező szerződés megkötésekor az akkor még kiskorú III. rendű alperes helyett törvényes képviselőként édesanyja a Csjt. 87. § (1) bekezdését figyelembe véve is jogosult volt eljárni.
- [8] 3. Az indítványozók ezt követően terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat mindhárom ítélet alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozók – a hiánypótlásra felhívást követően kiegészített – indítványukban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének a sérelmét kifogásolták. Arra hivatkoztak, hogy a keresetelési jogot elsőként a Kúria állapította meg, így „a semmisség körében sem első, sem másodfokon érdemi vizsgálat nem zajlott”, ezért a Kúriának „az ítéletek hatályon kívül helyezése mellett kellett volna abban a kérdésben állást foglalni, hogy az elsőfokú bíróságnak milyen körülményeket kell vizsgálnia, a peres feleknek pedig milyen bizonyítási terhük van az érvénytelenség körében”. Nézetük szerint az előzőekben kifejtettek miatt sérült az érdemi bizonyításra, illetve a jogorvoslatra való lehetőségük. Hivatkoztak továbbá arra, hogy az elsőfokú eljárásban ügyüket „4 tanácsváltás is terhelte, így a bizonyítás körében a szóbeliség elve lényegében sérült és a bizonyítandó körülmények éppen az ügyben eljáró tanács által szükségesnek tartott körben folyt le, mely a bizonyítás egysége körében lényeges sérelem” számukra.
- [9] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozók érintettek tekinthetők és a rendelkezésükre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítették.
- [10] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [11] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra. Az indítványozók a bírói döntések alaptörvény-ellenességét állító indítványukban nem fogalmaztak meg alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést.
- [12] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az ajándékozási szerződés érvénytelenítésére irányuló perben három érvénytelenségi okra hivatkoztak az indítványozók (Ptk. alapelvi rendelkezésének a megsértése, a gyámhatósági hozzájárulás hiánya, illetve a törvényes képviselő jogellenessége), és mindhárom indok elbírálásához alapvetően jogszabály értelmezésre és nem a felek általi bizonyításra van szükség. Az indítványozók e kérdéskörben jogi álláspontjukat mind a keresetük kiterjesztésekor, mind a fellebbezésben, illetve a felülvizsgálati kérelemben kifejtették. A Fővárosi Ítéltábla és a Kúria egybehangzóan állapította meg, hogy a Ptk. alapelvi rendelkezésének vélt vagy valós megsértése nem alapozhatja meg a szerződés érvénytelenségének a megállapítását.

pítását, illetve, hogy a kifogásolt szerződés megkötéséhez miért nem volt szükséges a gyámhatósági hozzájárulás. A Kúria ítélete pedig kitért arra is, hogy a szerződés megkötése miért nem ellentétes a Csjt. 87. § (1) bekezdésével.

- [13] Az indítványozók részletesen nem indokolták, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt joguk mennyiben sérült, az érdemi bizonyítási lehetőségük, a bizonyítás egységessége hiányára, valamint arra hivatkoztak, hogy a szóbeliség elve „lényegében sérült”. Ahogy az korábban kifejtésre került, az indítványozók a per szempontjából lényeges jogértelmezési kérdésekben jogi álláspontjukat kifejtették és ki is fejtették, e körben tehát fel sem merülhet, hogy az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sértő módon el voltak zárva a bizonyítástól. Arra nézve, hogy a bizonyítás egysége körében, illetve a szóbeliség elvének vélt sérelme következtében milyen konkrét, az eljárás tisztességességére kiható sérelem érte őket, nem fejtettek ki alkotmányjogilag értékelhető indokolást.
- [14] Az indítványozók által hivatkozott XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt, a jogorvoslathoz való jog sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság ismét rámutat arra, hogy „[a] jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma azt követeli meg a jogalkotótól, hogy a hatóságok vagy bíróságok érdemi, ügydöntő határozatai tekintetében tegye lehetővé a valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét olyan döntés meghozataláért, amely képes a sérelmezett döntést felülvizsgálni, és a sérelem megállapítása esetén a döntésre visszaható módon a sérelmet orvosolni” {35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]}. A jelen ügyben megállapítható, hogy a bíróságok a per tárgya, az ajándékozási szerződés érvényessége tekintetében mindhárom szinten (egyhangúan) döntöttek, e döntések ellen az indítványozók fellebbezéssel, illetve felülvizsgálati kérelemmel éltek, melyeket a bíróságok érdemben elbíráltak. Ebből következően fel sem merülhet az, hogy a kereseti kérelem (illetve annak elutasítása) tekintetében sérült az indítványozóknak a jogorvoslathoz való joga.
- [15] 5. Mindezeket figyelembe véve az indítvány nem felel meg az Abtv. 29. §-ában megfogalmazott befogadási feltételnek, ezért azt Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2017. május 16.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/138/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3117/2017. (V. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.20.496/2015/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.20.496/2015/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény R) cikk (1)–(2) bekezdéseinek, V. cikkének, XIII. cikk (1) bekezdésének, XV. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapította.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletet a Kúria egy budapesti, XII. kerületi ingatlan tekintetében az indítványozó mint alperes ellen ingatlan-nyilvántartási bejegyzés törlése tárgyában indult perben, megismételt eljárásban született jogerős ítélet felülvizsgálata során hozta meg. A perben érintett ingatlan – amelynek a részét képező lakóépület alsó-, illetve felső szintjén két külön lakás került kialakításra – eredetileg a per felperese $\frac{1}{4}$, és azóta elhunyt édesanyja $\frac{3}{4}$ arányú tulajdonában volt. Az indítványozó 1973. december 31-én megkötött adásvételi szerződéssel a tulajdonosoktól megvásárolta „az alsó szinten lévő lakást összes tartozékaival és a felső szinten lévő lakástól számítottan – a lejáratról lefelé eső telekrésszel, melynek felmérés szerinti területe 1597 m²”. A felek az átruházott tulajdoni hányad mértékét a szerződésben nem határozták meg. Ezt észelve a földhivatal „okiratszerű” bejelentésre hívta fel az indítványozót annak megállapíthatósága érdekében, hogy az eladók $\frac{1}{4}$, illetve $\frac{3}{4}$ tulajdoni hányadából mennyi került eladásra, megjegyezve, hogy a szerződésben foglaltak alapján 1597/1746 részilletőség képezi az eladás tárgyát. A földhivatal ismételt felhívását követően 1976-ban benyújtott, kizárólag a felperes és az indítványozó által aláírt okiratban a felek az adásvétel tárgyát a felhívásban szereplő 1597/1746 részilletőségben határozták meg, és közölték a földhivatallal, hogy az adásvétel a felperes édesanyjának teljes $\frac{3}{4}$ tulajdoni illetőségére, valamint a felperes $\frac{1}{4}$ tulajdoni hányadának az ezen részilletőség eléréséhez szükséges részére vonatkozik. Az okiratban négyzetméterben, illetve százalékos arányban határozták meg az adásvételt követően az indítványozót és a felperest megillető tulajdonrészeket, és kérték a földhivatalt „az így létrejött tulajdonjog bejegyzésére”, a szerződésben foglaltak szerint. A földhivatal ezek alapján jegyezte be az indítványozó tulajdonjogát, és a felperes tulajdoni hányadát 149/1746 illetőségre csökkentette.
- [4] A peres felek között az így bejegyzett tulajdoni hányadok körül a tetőtér tervezett beépítése kapcsán kezdődtek jogviták. Az 1993 szeptemberében a felperes – vitatva a tulajdoni hányadok korábbi megállapításának helyességét – tulajdonjog megállapítása iránt pert indított az indítványozó ellen, melyben a másodfokon eljáró Pest Megyei Bíróság részítéletében a felperes tulajdoni igényét elutasította. A felperes a részítélet ellen felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyet a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálat akkor hatályos Pp. szerinti törvényi feltevételeinek hiánya okán végzéssel elutasított.
- [5] Ezt követően a felperes vagylagos, többször módosított kereseti kérelmet terjesztett elő az indítványozó ellen, melyet az eljáró elsőfokú bíróság elutasított. A másodfokú bíróság részítéletében az elsőfokú bíróság döntését az egyik kereseti kérelem elutasítása tárgyában hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot újabb határozat hozatalára utasította, egyebekben hatályában fenntartotta. A Legfelsőbb Bíróság a jogerős részítéletet és az elsőfokú bíróság ítéletét egyaránt hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra, új határozat hozatalára utasította. Végzésének indokolásában megállapította, hogy az 1973. december 31-ei adásvételi szerződés az 1976. március 31-ei okirattal együttesen értelmezve sem szolgálhatott a tulajdoni hányadok bejegyzésének alapjául, emiatt a bejegyzés érvénytelen, a felperes elsődleges keresete a bejegyzés érvénytelensége miatt megalapozott. Mindezek szerint az 1973. december 31-én megkötött szerződéssel eladott, illetve megvásárolt alsó

lakás és az 1597 négyzetméter terület rész tulajdoni hányadban való kifejezése szükséges; a megismételt eljárásban újra meg kell határozni az adásvételi szerződéssel az indítványozó által megvásárolt, illetve a felperes és néhai édesanyja által eladott tulajdoni hányadokat és intézkedni kell az ingatlan-nyilvántartási bejegyzésükről.

- [6] A megismételt eljárás során a felperes ismételen (többször) módosított, és vagylagosan előterjesztett kereseti kérelmei közül a jelen ügy szempontjából lényeges harmadlagos kereseti kérelmében az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (továbbiakban: Inytv.) 62. § (1) bekezdés a) pontja alapján kérte a bejegyzés törlését és az adásvételi szerződés alapján őt megillető, a perben igazságügyi szakértő által meghatározott 530/1746 tulajdoni hányad bejegyzését azzal, hogy a fennmaradó rész az indítványozó tulajdonában marad. Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította, a harmadlagos kereseti kérelemmel összefüggésben azt hangsúlyozta, hogy törlési kereset alapján kizárólag az eredeti ingatlan-nyilvántartási állapot állítható helyre, új tulajdoni hányadok bejegyzésének elrendelésére csak tulajdoni igény érvényesítésére irányuló perben lenne lehetőség, a felperes tulajdoni igényét viszont a bíróság jogerős részítéletével már elutasította. Megítélése szerint a felperes keresete valójában a jogerős részítélettel elutasított tulajdoni igény érvényesítését szolgálja, erre azonban a törlési keresetben nincs lehetőség. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta.
- [7] A Kúria az indítványban támadott felülvizsgálati ítéletében a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú ítéletet megváltoztatta. Elrendelte az érintett ingatlan tulajdoni lapjáról az indítványozó 1597/1746 arányban bejegyzett tulajdonjogának részbeni törlését 381/1746 tulajdoni hányadra vonatkozóan, és e tulajdoni hányad felperes javára történő visszajegyzését, valamint tulajdoni hányadának ennek megfelelő módosítását. Az indítványozót mindezek tűrésére és a döntésnek megfelelő perköltségviselésre kötelezte. Az ítélet indoklásában megállapította, hogy a perben eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták a Legfelsőbb Bíróság korábbi hatályon kívül helyező végzésében rögzített jogi álláspontot és utasításokat, nem határozták meg megfelelően az adásvétellel érintett tulajdoni hányadokat, és tévesen jutottak arra a következtetésre, hogy a bejegyzett tulajdoni hányadok megfelelnek a felek eredeti szerződésben rögzített szándékának, így bejegyzésre alkalmasak voltak. Kifejtette, hogy a felperes az egyes kereseti kérelmeit eventuais (eshetőleges) módon terjesztette elő, ezért az elsődleges és másodlagos kereseti kérelmek alaptalansága esetén a harmadlagos kereseti kérelem érvényesíthető. A módosított harmadlagos kereseti kérelem 530/1746 tulajdoni hányad visszajegyzésére irányult, ez az igény a Legfelsőbb Bíróság korábbi hatályon kívül helyező végzésében foglaltakon alapult. A Kúria fenntartva az abban foglaltakat kifejtette, hogy megítélése szerint az adásvételi szerződés és az ezt kiegészítő okirat tartalmi eltérést tartalmaz, a felek pedig – bár érvényes adásvételi szerződést kötöttek – az eladott ingatlanrészt nem jelölték meg ingatlan-nyilvántartási bejegyzésre alkalmas módon; tulajdoni hányadban. Ugyanakkor, mivel a szerződő felek egybehangzó akarata a szerződésből kitűnik, a jogügylettel érintett tulajdoni hányad pedig megállapítható volt, a szerződés bírói értelmezéssel bejegyzésre alkalmassá tehető volt. Kifejtette, hogy a tulajdoni hányadok meghatározása során a helyes jogértelmezés szerint figyelemmel kellett (volna) lenni a felépítményre is, illetve arra a tényre is, hogy az adásvételi szerződés a ház ott írottak szerinti megosztott használatát rögzítette. Erre tekintettel a szerződést kiegészítő okirattal ellentétben nem lehet kizárólag a telekrészeket arányosítani, a hányadok meghatározásánál a szintén adásvétel tárgyát képező lakóépületet is figyelembe kellett venni, ezt pedig a földhivatalnak is észlelnie kellett volna. A jogerős ítéletben foglaltak kapcsán pedig kifejtette, hogy az Inytv. érintett rendelkezésének értelmezésével kapcsolatban téves az a jogi álláspont, hogy törlési perben csak a bejegyzés alapjául szolgáló jogügylet érvénytelensége szolgálhat az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés törlésének alapjául, mivel az Inytv. szóhasználata szerinti „bejegyzés” érvénytelensége és a bejegyzés alapjául szolgáló jogügylet érvénytelensége nem feltétlenül esnek egybe. Az érvényes szerződés alapján, azonban „hibásan” történt bejegyzés is lehet érvénytelen.
- [8] A Kúria érvelése szerint a perben érintett bejegyzés érvénytelensége, „eredeti helytelensége” a szerződésben rejtett, és bírói értelmezés útján volt kiküszöbölhető, ami törlési perben, a helytelen bejegyzés részbeni törlése útján történhetett meg. A Kúria továbbá megállapította, hogy ehhez a szükséges adatok az általa aggálytalannak elfogadott igazságügyi szakértői véleményből a perben rendelkezésre álltak, ezért annak alapján a kérdéses tulajdoni hányadokat megállapította. Indokolásában kitért arra is, hogy a „helytelen ingatlan-nyilvántartási bejegyzés korrekciója az adott körülmények között a bejegyzés részbeni törlésével történhet meg, a törléssel érintett tulajdoni hányadra [...] az eladók tulajdonjoga visszajegyzésre kerül. A visszajegyzés az eladók részére a közöttük az adásvételi szerződés megkötésekor fennállt arányban történik [...], figyelembe véve, hogy a felperes édesanyja időközben elhunyt, és a perben becsatolt közjegyzői okirat szerint törvényes örököse a felperes”. A Kúria hangsúlyozta, hogy mivel a törlési per lényege „az ingatlan-nyilvántartás helytelen bejegyzése következtében „elvesztett” tulajdonjog visszaszerzése, amelyből következően a bejegyzés részbeni törlése nem

tekinthető tulajdonjog megállapításának, azaz a Kúria jelen döntése nem a korábbi részítélet szerinti ítélt dologra vonatkozik”. Utalt továbbá arra is, hogy az, hogy a felperes más ügyben adott nyilatkozatban az ingatlan-nyilvántartásban aktuálisan rögzített tulajdoni hányadot adta meg tulajdonaként, nem értelmezhető joglemondó nyilatkozatként. Mivel pedig a döntéshez szükséges adatok rendelkezésre álltak, a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva a jogszabályoknak megfelelő új határozatot hozott, a perköltségek viselése tekintetében pedig a Pp. irányadó szabályainak megfelelően rendelkezett.

- [9] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát a Kúria fent részletezett ítéletével szemben terjesztette elő. A támadott ítélet álláspontja szerint sérti az Alaptörvény R) cikk (1)–(2) bekezdéseit, V. cikkét, XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését. Ezen alaptörvényi rendelkezések sérelmét az indítványozó szerint elsődlegesen az okozta, hogy a Kúria tartalmilag ítélt dolog tárgyában döntött, felülbírálv a korábban az érintett ingatlan vonatkozásában tulajdonjog megállapítása iránt indított perben született végleges, jogerős döntést, áttörve az anyagi jogerőt, és megsértve ezzel a Pp. 229. § (1) bekezdését. Vitatta továbbá a Kúria Inyvtv. 62. § (1) bekezdésének a) pontjával kapcsolatos jogértelmezését is. Álláspontja szerint az ezen rendelkezés alapján indított perben a Kúria által kifejtettektől eltérően legfeljebb az adásvételi szerződés megkötésekor fennállt állapot, tulajdoni hányadok visszajegyzésére, nem pedig azok módosítására kerülhetett volna sor. Erre ügyében lehetőség nem volt, illetve a Kúria által elbírált kereseti kérelem sem erre irányult. Az indítványozó ezen kívül kifogásolta a döntés tartalmát alapvetően meghatározó azon kúriai jogi álláspontot is, amely szerint az eredetileg megkötött adásvételi szerződés az azt kiegészítő okirattal együttesen sem képezhetette volna – a Kúria szóhasználata szerint annak „eredeti helytelensége” miatt – érvényesen a korábbi tartalommal ingatlan-nyilvántartási bejegyzés alapját.
- [10] Álláspontja szerint azok tartalmából a feleknek a bejegyzésben is rögzítettekbe irányuló akarata egyértelműen feltárható volt; ezt a felperes és néhai édesanyja szerződéskötés, illetve az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés megtörténte utáni magatartása is alátámasztotta. Részben ez utóbbival kapcsolatban fejtette ki, hogy az ítélet iratellenes megállapításokat is tartalmaz azzal kapcsolatban, hogy a felperes és édesanyja együttesen kifogásolták volna a későbbiekben az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés tartalmát, ezt támasztja alá érvelése szerint az is, hogy a felperes és édesanyja – egészen utóbbi haláláig – a tulajdonjog megállapítása tárgyában indult perben ellenérdekű felek voltak. Kifejtette továbbá, hogy a bejegyzés alapjául szolgáló okiratok az akkor hatályos jogszabályoknak mindenben megfeleltek, az adott jogi környezetben álláspontja szerint érvényes bejegyzés alapjául szolgálhattak. Utalt továbbá arra is, hogy a felperes különböző eljárások, ügyletek (földhivatali eljárás, kölcsönügylet) kapcsán az ingatlanon fennálló tulajdoni illetőségeként többször is az ingatlan-nyilvántartásban bejegyzett tulajdoni hányadot jelölte meg. Ezáltal szerinte – azon túlmenően, hogy ez egyszersmind a felperes rosszhiszemű perlésének is bizonyítéka – tulajdonképpen teljes bizonyító erejű magán- és közokiratokban lemondott a megtámadási jogáról is. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó ezen kívül a Kúria ítéletében az eredeti szerződési akarat és a ténylegesen átruházott tulajdoni hányad megállapításának szempontjaival kapcsolatban kifejtett érveket, valamint az ezek megállapításához a Kúria által elfogadott szakvéleményben foglaltakat is támadta. Problematizálta továbbá azt is, hogy a támadott ítéletet hozó kúriai tanács elnöke azonos volt a döntésben hivatkozott korábbi legfelsőbb bírósági döntésben előadó bíróként részt vett bíróval; akivel szemben ezért az indítványozó elfogultsági kifogással élt, amelyet azonban a Kúria elutasított. Az indítványozó okfejtése szerint a támadott ítélet mindezek alapján az Alaptörvény fent megjelölt rendelkezéseinek sérelmét okozta.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ezekkel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [12] 3.1. Az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] az R) cikk (1)–(2) bekezdéseire vonatkozó része kivételével (lásd.: 3.2.1. pont, Indokolás [14]–[16]) megfelel.
- [13] A támadott 2015. december 2-i kúriai döntéssel szemben az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt az indítványozó 2016. január 28-án, az Abtv. 30. § (1) bekezdésében írt 60 napos határidőn belül postázta az első fokon eljáró bíróságra.
- [14] Az alkotmányjogi panasz, illetve annak kiegészítése az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt további formai követelményeknek is megfelel, mert megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [R) cikk (1)–(2) bekezdései, V. cikke,

XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése], tartalmaz a támadott ítélet alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet tartalmaz a Kúria támadott döntése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére.

- [15] 3.2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [16] Az Abtv. 27. §-ában meghatározott egyedi ügyben való érintettség megállapítható: az indítványozó mint az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló per alperese nyilvánvalóan érintettnek tekinthető.
- [17] Az alkotmánybíróság azonban megállapította, hogy az Abtv. 27. § a) pontja – és ezzel összhangban az 52. § (1b) bekezdés b) pontja – úgy rendelkezik, hogy alkotmányjogi panasz kezdeményezésére olyan bírói döntéssel szemben nyílik lehetőség, amely Alaptörvényben biztosított jogot sért. Az indítványozó a Kúria döntését támadó indítványt részben az Alaptörvény R) cikk (1)–(2) bekezdésében megfogalmazott elvekre alapítja, amelyek előírják, hogy az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja, továbbá, hogy az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek. Az Alaptörvény e szabályai ugyanakkor az alkotmánybírósági gyakorlat alapján nem minősülnek Alaptörvényben biztosított jognak, így ennek megfelelően vélt sérelmükre alkotmányjogi panasz sem alapítható {elsőként lásd: 3379/2012. (XII. 15.) AB végzés, Indokolás [6], legutóbb megerősítette: 3026/2017. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [9]}. Ebből következően az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. 27. § a) pontjában, valamint 52. § (1b) bekezdés b) pontjában foglalt törvényi követelményeknek.
- [18] Az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, a Kúria ítéletével szemben további jogorvoslati eljárás nem vehető igénybe, ezért a panasz az Abtv. 27. § b) pontjában és az Ügyrend 32. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt követelményeknek eleget tesz.
- [19] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [20] Az indítványozó által állított alapjogi sérelmekkel összefüggésben előadott érvek valójában az ügyben meghozott, az indítványozó számára sérelmes bírósági döntés megállapításainak tartalmi, és nem alkotmányossági kritikáján alapulnak.
- [21] A benyújtott alkotmányjogi panaszban foglaltakból megállapítható, hogy az indítványozó nem ért egyet a Kúriának az eljárás során kialakult jogi álláspontjával, továbbá az ítélet indokolásának egyes elemeivel. Az indítványozó valamennyi általa megjelölt alapjog sérelmét kizárólag ebből, vagyis a saját és a Kúria jogi álláspontjának eltéréseiből, a rendelkezésre álló bizonyítékok és az azokból levont jogi következtetések értékelésének, illetve egyes jogszabályi rendelkezések értelmezésének különbözőségéből vezette le.
- [22] A Kúria a támadott ítélet indokolásában részletesen számot adott arról, hogy döntését a jogszabályok, illetve a jogvita tárgyát képező bejegyzés alapjául szolgáló okiratok milyen értelmezésére alapította. Részletesen kifejtette azzal kapcsolatos érvelését is, hogy az egyébként régóta húzódó és különösen bonyolult ügyben született számos korábbi bírósági döntésre is tekintettel – illetve részben azokkal ellentétben – a perben vitatott tulajdoni hányadok milyen elvek, szempontok figyelembevételével állapíthatóak meg a döntése rendelkező részében foglaltak szerint.
- [23] Figyelemmel a fentiekre nem alkotmányossági, hanem polgári jogi tény- és szakkérdésnek minősült annak eldöntése, hogy az alapügy tárgyát képező perben meghozható volt-e a Kúria támadott ítéletében foglalt tartalommal a vitatott tulajdoni helyzetű ingatlan tekintetében az ingatlan-nyilvántartási bejegyzést megváltoztató döntés. Az Alkotmánybíróság azonban az ezzel kapcsolatos következetes gyakorlata értelmében ilyen kérdésekben nem foglal állást, alkotmányjogi panasz alapján eljárva is csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a tényállás megállapítására és a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét felülbírálja. Az Alkotmánybíróság ismételen rámutat arra, hogy „[s]em a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {elsőként lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Amennyiben az alkotmányjogi panasszal támadott bírói ítélet kapcsán megállapítható, hogy az valamennyi, az ügy szempontjából lényeges kérdés vizsgálatára kitér, az értékelés szempontjairól megfelelően számot ad „[A]z Alkotmánybíróság [...] a ren-

des bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon. {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]} Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az indítványozó tulajdoni hányadának módosításával kapcsolatos szakjogi kérdések eldöntése, illetve az ezzel kapcsolatos bírósági döntés felülbírálata ezért – a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – nem képezhetik érdemi vizsgálat tárgyát.

[24] Az Alkotmánybíróság megvizsgálta a befogadhatóság szempontjából az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatos érvelésében arra tett utalását is, hogy a támadott ítélet hozó kúriai tanács elnöke azonos volt az ezen döntésben hivatkozott korábbi legfelsőbb bírósági döntésben előadó bíróként részt vett bíróval, akivel szemben ezért az indítványozó elfogultsági kifogással élt, amelyet azonban a Kúria elutasított. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megállapította, hogy az indítvány nem tartalmaz indokolást arra nézve, hogy az indítványozó szerint milyen okból sértené az említett alapjogot, ha a felülvizsgálati döntés meghozatalában olyan bíró vesz részt, aki nem a felülvizsgálattal érintett döntések [lásd.: Pp. 21. § (3) bekezdés], hanem az eljárás megismétléséhez vezető korábbi felülvizsgálati döntés meghozatalában vett részt. Mindezekre tekintettel – az Abtv.-nek az indokolási kötelezettségre vonatkozó előírása [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja] miatt – az indítvány érdemi vizsgálatára ezen érvelési elem alapján sem volt törvényes lehetőség.

[25] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az nem felel meg az Abtv. 27. § a) pontjában, valamint 29. §-ában, továbbá az 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjaiban írott feltételeknek, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. május 16.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/412/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3118/2017. (V. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.II.37.986/2015/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Bálint Tünde, 1012 Budapest, Logodi u. 65.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Kfv.II.37.986/2015/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a Pest Megyei Kormányhivatal Közlekedési Felügyelősége az indítványozó „B” járműkategóriás közúti vezetői engedély kibocsátására irányuló 2007. november 20-án tett „Közlekedési alapismeretek”, valamint 2007. december 4-én tett „Forgalmi” vizsgáját – mivel az indítványozó német vezetői engedélyét visszavonták, majd magyarországi vizsgajelentkezésekor ezzel a körülménnyel kapcsolatban a magyar hatóságot félrevezette – érvénytelenítette, melyet a másodfokú hatóság helyben hagyott. Az indítványozó által kezdeményezett közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata során az eljáró bíróság megállapította, hogy helyesen járt el a közlekedési hatóság, ugyanis az indítványozó nem a valóságnak megfelelően nyilatkozott a jelentkezés során, továbbá a vizsgára bocsátás szempontjából releváns tényeket hallgatott el, amikor a közúti veszélyeztetés, baleset helyszínének engedély nélküli elhagyása és ittas vezetés miatti – német bíróság által elrendelt – vezetői engedély bevonásáról nem nyilatkozott, ezzel félrevezetve a hatóságot. Az indítványozó a bíróság ítélete ellen felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához. A Kúria az ítéletet hatályában fenntartotta.
- [3] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, melyben előadta, hogy a járművezetői engedély megszerzésére irányuló jelentkezési lapon tett nyilatkozataival nem tévesztette meg a hatóságot, helyesen válaszolta meg a kérdéseket. Érvelése szerint nem hatóság, hanem egy német bíróság vonta vissza a vezetői engedélyét. Majd azt is kifejtette, hogy tudata az adatközléskor nem fogta át, hogy hamis adatot közöl, és azt nem is kellett tudnia. Szerinte ugyanis nem tudta, nem is tudhatta, hogy ha német bíróság vonta vissza a vezetői engedélyt, akkor a jelentkezési lap azon kérdésére, miszerint „vezetői engedélyemet hatóság visszavonta” igennel kellett volna válaszolnia. Ugyanakkor hangsúlyozta az indítványozó, hogy a vezetői engedélynek visszavonásáról rendelkező német bíróság ítéletében előírt nyolc hónap határozott időtartamú korlátozás, amely alatt nem szerezhet vezetői engedélyt, már lejárt a járművezetői engedély megszerzésére irányuló jelentkezési lap kitöltésekor.
- [4] Állítása szerint nincs jelentősége a nyilatkozatának abból a szempontból sem, hogy akkor is jogosult lett volna Magyarországon a vezetői engedély megszerzésére, ha a nyilatkozatban a visszavonást illetően igennel nyilatkozik. Ráadásul mindez nem érinti az indítványozó közlekedésbiztonsági szempontú alkalmasságát, mivel a vizsgákat sikeresen letette és alkalmasságát orvosi alkalmassági véleménnyel igazolta.
- [5] Az indítványozó utalt arra a körülményre is, miszerint nem kötelezték őt orvosi-pszichológiai vizsga letételére, a német bíróság csak utalt arra, hogy Németországban egy újabb vezetői engedély igénylése esetén szükséges egy ilyen igazolás bemutatása. Magyarországon azonban ezt a kötelezettséget nem lehet előírni, mert az csak a Németországban kiadott engedélyre vonatkozik, a magyar jogszabály azonban eltérően rendelkezik.
- [6] A sérelmezett ítélet a fentiek alapján véleménye szerint megsértette az Alaptörvény 28. cikkében foglaltakat.

- [7] 1.3. Az Alkotmánybíróság főtárgyára hiánypótlásra hívta fel az indítványozót, mely keretében tájékoztatta, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény 28. cikkére hivatkozással alkotmányjogi panasz előterjesztése nem lehetséges, mert ennek a rendelkezésnek a címzettje nem az indítványozó, tehát ez a rendelkezés nem biztosít az indítványozó számára jogot. A panasz előterjesztésének feltétele az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének az állítása {3188/2014. (VI. 27.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [24]; 3241/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [10]}.
- [8] Az indítványozó ezt követően az alkotmányjogi panasz indítványát úgy egészítette ki, hogy az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmére alapozva kérte a Kúria ítéletének alaptörvény-ellenességét megállapítani és megsemmisíteni. Ebben korábbi állításai megismétlése mellett azt is kifejtette, hogy álláspontja szerint a tisztességes tárgyaláshoz való jog és a tisztességes eljárás sérelme azzal is megvalósul, hogy a Kúria elmulasztotta megindokolni, hogy az indítványozó milyen okból vezette félre a hatóságot, továbbá azt, hogy milyen okból alapozza meg a határozat jogszerűségét a kérelmező nyilatkozata. Ennélfogva a Kúria indokolása formális, miközben a bíróságnak a döntés alapjául szolgáló indokokat kellő részletességgel kell bemutatnia, az indokolásnak kellő mértékűnek kell lennie. Ezen felül a hatékony bírói jogvédelem követelményének sérülését is megállapíthatónak tartja.
- [9] Az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésének sérülését azáltal tartja megállapíthatónak, hogy a Kúria szerint csak az előírt orvosi-pszichológiai vizsgálatot követően szerezhette volna vissza vezetői engedélyét. Az Európai Unió azonban nem egy jogi egység, a nemzetállamok maguk határozzák meg a vezetői engedély megszerzésének, visszavonásának, megszüntetésének feltételeit. A magyar joganyag nem ismeri a német jogban előírt feltételt. Ennélfogva a Kúria egy különbségtételt rögzít a Magyarországon kérelmező magyar állampolgár és a nem magyar felperes között. A felperesnek ezt a feltételt csak Németországban kellett volna teljesítenie, ő azonban a szabad mozgás jogával élve Magyarországon jelentkezett vizsgára. Ez pedig az indítványozó szerint az azonos csoportba tartozó jogalanyok közötti indokolatlan különbségtétel.
- [10] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [11] Az Abtv. 30. §-a értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. A Kúria ítéletét 2016. július 15-én vette át az indítványozó jogi képviselője, az alkotmányjogi panaszt 2016. szeptember 12-én postázták az első fokon eljáró bíróság részére, így az alkotmányjogi panasz nem tekintendő elkésztettnek.
- [12] Az indítványozó az alapügy felperese, rá nézve a sérelmezett ítélet rendelkezést tartalmaz, érintettsége tehát fennáll.
- [13] Az indítványozó az elsőfokú közigazgatási határozatot megfellebbezte, a másodfokú közigazgatási határozattal szemben bírósági felülvizsgálat iránti kérelmet terjesztett elő, majd a bírósági ítélet ellen felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, és úgy nyilatkozott, hogy az ügyben perújítási eljárás nincs folyamatban.
- [14] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az 52. § (1b) bekezdése szerint a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza, valamint az eljárás megindításának indokait, alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az indítványozó megjelölte az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d)* pontját, valamint az Abtv. 27. §-át, mint az alkotmánybírósági eljárás alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezést. Az alaptörvény-ellenesség tekintetében pedig megjelölte az Alaptörvény 28. cikket, XV. cikkének (1) és (2) bekezdését, XXIV. cikkének (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikkének (1) bekezdését, és az alaptörvény-ellenességet állítva annak indokait is előadta az indítványozó. Beadványában egyértelműen megjelölte, hogy mely bírósági ítélet tekintetében kéri az alkotmánybírósági eljárás lefolytatását. Az indítvány az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek tehát e tekintetben megfelel.
- [15] Ugyanakkor az indítványban megjelölt 28. cikk nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak, így ez az indítványi elem nem felel meg az Abtv. 52. § 1b) bekezdés *b)* pontja előírásának.

- [16] 3. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Ez a feltétel a jelen ügyben benyújtott panasz vonatkozásában nem teljesült.
- [17] Az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmét az indítványozó arra alapozza, hogy a Kúria döntése fényében csak a német jogban előírt és a magyar jogi szabályozásban nem ismert orvosi-pszichológiai vizsgálatot követően szerezhette volna vissza vezetői engedélyét, ami az indítványozó szerint az azonos csoportba tartozó jogalanyok közötti indokolatlan különbségtétel. Tekintve azonban, hogy a támadott bírósági ítélet tárgya nem az utóvizsgálat előírása, hanem a hatóság félrevezetésével kapcsolatos döntés felülvizsgálata volt, így erre vonatkozó bírósági döntés hiányában ez az indítványelem érdemi vizsgálat alapjául nem szolgálhat.
- [18] Az indítványozó – hiánypótlást követően kiegészített – alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét is állította, mivel álláspontja szerint a támadott kúriai ítélet révén sérült a tisztességes eljáráshoz való joga. Az Alaptörvény XXIV. cikke azonban a közigazgatási hatósági eljárás alkotmányossági garanciáit foglalja magában, és nem a bíróság előtti eljárását. Az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés és az Alaptörvény e cikke között ezért nincs alkotmányjogi összefüggés {3256/2016. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [15]; 3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [34]; 3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [9]}.
- [19] Az indítványozó a fentiekben túlmenően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét is állította, mivel álláspontja szerint a Kúria megsértette a tisztességes eljáráshoz fűződő jog követelményét azzal, hogy nem megfelelően alkalmazta az indokolási kötelezettségre vonatkozó eljárási szabályokat, és nem tárta fel a tényállást sem.
- [20] Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az Alkotmánybíróságnak nem feladata a konkrét jogvitákban való ítélezés, ahogyan a jogalkalmazói jogértelmezés felülbírálata sem. Kizárólag arra van hatásköre, hogy alkotmányossági szempontból vizsgálja felül az eléje tárt bírói döntést, és amennyiben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet észlel, azt kiküszöbölve, az alapjogi sérelmet orvosolja. A fentieket összegezve azonban az indítványozó nem a sérelmezett bírósági ítélet alkotmányossági vizsgálatát kérte, hanem azt kívánta elérni, hogy a magyar hatóságok ne vegyék figyelembe azt a tény, hogy az indítványozónak Németországban ittas vezetés miatt korábban visszavonták a vezetői engedélyét.
- [21] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában rögzített hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját vizsgálja. Annak megítélése, hogy a felperes által tett nyilatkozat a hatóság félrevezetésének minősül-e, és mint ilyen a vizsgaeredmények érvénytelenítését vonja maga után, olyan jogszabály-értelmezési feladat, amely a bíróságok hatáskörébe tartozik. Ezzel kapcsolatban az sem feladata az Alkotmánybíróságnak, hogy felülvizsgálja az elsőfokú bíróság arra vonatkozó – az ügy eldöntése szempontjából egyébként irreleváns – megállapítását, hogy bíróság vagy hatóság döntése szolgált-e Németországban a gépjárművezetői engedély visszavonása alapjául.
- [22] Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése értelmében a magyar állam a hatalom megosztásának elvén működik. Ennek tiszteletben tartása az Alkotmánybíróságra nézve is kötelező, erre tekintettel a konkrét jogvitákban a bíróságok jogkörébe tartozó szakjogi, valamint jogszabály-értelmezési kérdésekben való állásfoglalásba nem bocsátkozhat, ez sem az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése, sem az Abtv. 27. §-a alapján nem lehet a feladata, ugyanis ez nem tartozik az alaptörvény-ellenesség vizsgálatának körébe {3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]; 3014/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [14]; 3029/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [16]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]; 3168/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [13]; 3091/2013. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [12]}.

[23] 4. Tekintettel arra, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést, továbbá nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. május 16.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1698/2016.

• • •

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu
Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062–9273